

การศึกษาการปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 6

นายประชา ทองคำขาว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

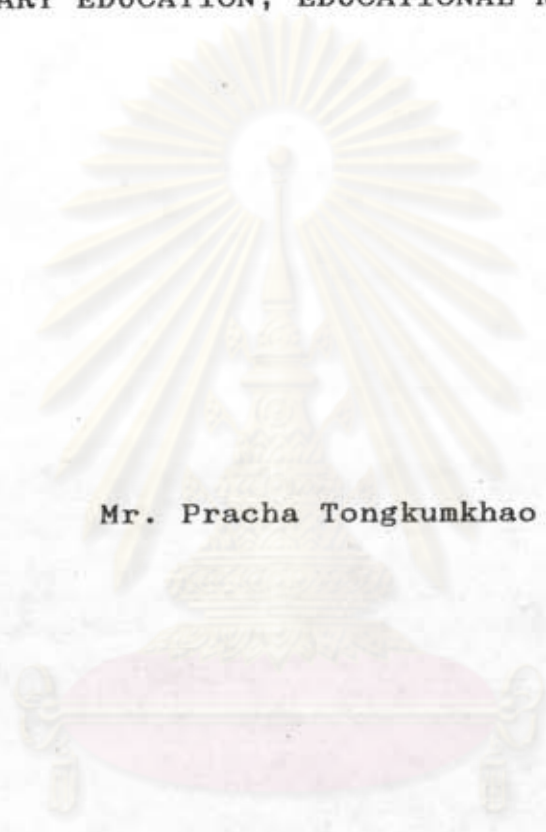
ISBN 974-577-611-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016820

I10304370

A STUDY OF PERFORMANCE OF HEADS OF SCHOOL CLUSTER OFFICE
UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE PROVINCIAL
PRIMARY EDUCATION, EDUCATIONAL REGION SIX

Mr. Pracha Tongkumkhao

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-611-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงาน
กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 6

โดย

นายประชา ทองคำขาว

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับ
เป็นเล่มหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ดAVOR วิษราภย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ)

ประชา ทองคำขาว ; การศึกษาการปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 6 (A STUDY OF
PERFORMANCE OF HEADS OF SCHOOL CLUSTER OFFICE UNDER THE JURISDICTION
OF THE OFFICE OF THE PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION, EDUCATIONAL REGION
SIX) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, 199 หน้า. ISBN 974-577-611-4.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานและปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานของ
หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 6

ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าสำนักงานปฏิบัติงานตามอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบ
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วยกลุ่มโรงเรียน พ.ศ. 2529 อยู่ในระดับมากได้แก่
ด้านปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการกลุ่ม ด้านจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับการพิจารณาผลการปฏิบัติงาน
ประจำปีของข้าราชการครูและลูกจ้างประจำภายในกลุ่มโรงเรียน เพื่อเสนอต่อประธานกลุ่มหรือคณะ
กรรมการกลุ่มแล้วแต่กรณี ด้านดำเนินงานภายในสำนักงานกลุ่ม เพื่อให้มีประสิทธิภาพ ด้านเสนอแผนงานและ
โครงการ เพื่อดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียน ด้านการจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณประจำปีของกลุ่ม
โรงเรียน ด้านรับผิดชอบในการบริหารงานของสำนักงานกลุ่ม ศูนย์วิชาการกลุ่มและห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน
ด้านปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ด้านรับผิดชอบ การดำเนินงานของครูวิชาการสำนักงานและครู
วิชาการกลุ่ม และด้านเสนอแนวทางการพัฒนางานวิชาการของกลุ่มโรงเรียน ส่วนด้านจัดทำรายงานประจำ
ปีของกลุ่มโรงเรียนนั้นปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัญหาและอุปสรรคนั้นพบว่า มีปัญหาและอุปสรรค
อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ยกเว้นด้านรับผิดชอบการดำเนินงานของครูวิชาการสำนักงานและครูวิชาการ
กลุ่ม กับด้านปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

PRACHA TONGKUMKHAO : A STUDY OF PERFORMANCE OF HEADS OF SCHOOL CLUSTER OFFICE UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION, EDUCATIONAL REGION SIX. THESIS ADVISOR: ASST PROF. NOPPONGS BUNYAJITRADULYA, M.Ed. 199 PP. ISBN 974-577-611-4.

The purposes of this research were to study the performance and problems of heads of school cluster office under the jurisdiction of the Office of the Provincial Primary Education, Educational Region Six.

Research findings showed that:

With regard to heads of school cluster office performance the finding indicated that. The heads of school cluster office performance their functions in compliance with the National Primary Education Commission's regulations concerning School Cluster Administration B.E. 2529 at the high level in 9 aspects, namely; school cluster general administration, preparation of data for performance evaluation, office operation for internal efficiency, propose work plans and projects for operation, preparation of budget data, school cluster administrative work, school cluster resource center and library, other assigned activities, supervising school cluster office technical teacher and school cluster technical teacher performance, and propose a guideline for school cluster academic development, while the school cluster annual report preparation was rated at the moderate level.

With regards to problems concerning the performance of heads of school cluster office they were all rated at the moderate level, except supervising school cluster office technical teacher and school cluster technical teacher performance and other assigned activities were rated at the low level.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง และเพิ่มเติมสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างดี อีกทั้งยังได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระวัฒน์ อภัยรัตน์ อาจารย์เดิม แยมเสมอ อาจารย์แทคหทัยรอบ คุณหญิงพวงรัตน์ วิเวกานนท์ อาจารย์วิรัช ธรรมแสง อาจารย์คำผง วุฒิปรีชา และอาจารย์เกษม สุตสันต์ ได้กรุณาให้ข้อคิดและคำแนะนำต่าง ๆ ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งทำให้ งานวิจัยนี้มีคุณค่ายิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกสำนึกในพระคุณ เป็นอย่างสูงยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 6 ทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมช่วยทำให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ คุณแก้วใจ จิเจริญ คุณอร่าม คล้ายเคลื่อน คุณอรุณศักดิ์ เรืองนรินทร์ คุณปรีดา รุ่งโรจน์ คุณบัณฑิต พรลินชัย คุณอารมณ วงษ์บัณฑิตและพี่ ๆ เพื่อน ๆ ทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้อนุมัติทุนสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และ พี่ น้อง ๆ ทุกคน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้ความสนับสนุน รวมทั้งให้กำลังใจด้วยดีมาตลอด

ประชา ทองคำขาว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ผ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ท

บทที่

1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
	ขอบเขตของการวิจัย	6
	ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย	7
	ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	8
	วิธีดำเนินการวิจัย	8
	ประชากร	8
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	9
	การจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล	9
	การวิเคราะห์ข้อมูล	10
	ลำดับขั้นตอนในการเสนอข้อมูลรายงานการวิจัย	10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา	11
	ความหมายของการบริหาร	11
	ความหมายของการบริหารการศึกษา	12

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

กระบวนการบริหารการศึกษา.....	14
การบริหารงานบุคคล.....	16
ความหมายของการบริหารงานบุคคล.....	16
กระบวนการบริหารงานบุคคล.....	17
การบริหารงานวิชาการ.....	19
การประสานงาน.....	20
ประโยชน์ของการประสานงาน.....	23
มนุษย์สัมพันธ์.....	24
ความหมายของมนุษย์สัมพันธ์.....	24
หลักการสร้างมนุษย์สัมพันธ์.....	25
ลักษณะของการมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี.....	25
ภาวะผู้นำ.....	26
ความหมายของภาวะผู้นำ.....	26
หน้าที่ของผู้นำ.....	27
ลักษณะประจำตัวของผู้นำ.....	27
รูปแบบของผู้นำ.....	28
พฤติกรรมผู้นำ.....	29
รูปแบบการบริหารของสำนักงานกลุ่มโรงเรียน.....	30
ความหมายของกลุ่มโรงเรียน.....	34
เจตนารมณ์ จุดประสงค์ และ เป้าหมายของการจัดตั้งกลุ่ม โรงเรียน.....	35
โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียน.....	36
องค์ประกอบและหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน.....	37
อำนาจและหน้าที่ของหัวหน้าสำนักงานกลุ่ม.....	41

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

	การบริหารสำนักงานกลุ่มโรงเรียน.....	41
	งานธุรการ.....	42
	งานการเงินและพัสดุ.....	47
	งานอาคารสถานที่.....	48
	ศูนย์วิชาการกลุ่มและห้องสมุดกลุ่ม.....	49
	บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรผู้รับผิดชอบงานศูนย์วิชาการ และห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน.....	51
	ภารกิจของครูวิชาการกลุ่ม.....	57
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	61
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	61
	ประชากร.....	61
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4	การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
	ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	70
	ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงาน.....	77
	ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของหัวหน้า สำนักงาน.....	100
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	118
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	118
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	118
	สรุปผลการวิจัย.....	119
	อภิปรายผลการวิจัย.....	124

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน จำแนกเป็นรายจังหวัด.....	67
2	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	70
3	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงาน ด้านรับผิดชอบในการบริหารงานของสำนักงานกลุ่ม ศูนย์วิชาการกลุ่ม และห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน.....	77
4	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงาน ด้านรับผิดชอบการดำเนินงานของครูวิชาการสำนักงาน และครูวิชาการกลุ่ม.....	79
5	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงาน ด้านเสนอแผนงานและโครงการเพื่อดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนตามนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต่อคณะกรรมการกลุ่ม.....	81
6	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงาน ด้านเสนอแนวทางพัฒนางานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนต่อคณะกรรมการกลุ่ม.....	83
7	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงาน ด้านจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับการพิจารณาผลการปฏิบัติงานประจำปีของข้าราชการครู และลูกจ้างประจำภายในกลุ่มโรงเรียนเพื่อเสนอต่อประธานกลุ่มหรือคณะกรรมการกลุ่มแล้วแต่กรณี.....	85
8	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงาน ด้านการจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณประจำปีของกลุ่มโรงเรียน.....	87

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
9	89
ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงาน ด้านจัดทำรายงานประจำปีของกลุ่มโรงเรียนเสนอต่อคณะกรรมการกลุ่ม.....	
10	91
ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงาน ด้านปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการกลุ่ม.....	
11	93
ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงาน ด้านดำเนินงานภายในสำนักงานกลุ่มเพื่อให้มีประสิทธิภาพ.....	
12	95
ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงาน ด้านปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากประธานกลุ่มหรือคณะกรรมการกลุ่ม.....	
13	97
ค่าความถี่ของการปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงาน ด้านปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากประธานกลุ่มหรือคณะกรรมการกลุ่มที่ผู้ตอบแบบสอบถามระบุเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่มีอยู่ในรายการ....	
14	98
ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงาน ตามอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบ.....	
15	100
ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ด้านรับผิดชอบในการบริหารงานของสำนักงานกลุ่มศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน.....	
16	102
ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ด้านรับผิดชอบการดำเนินงานของครูวิชาการสำนักงาน และครูวิชาการกลุ่ม.....	

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
17	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ด้านเสนอแผนงาน และโครงการเพื่อดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนตามนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต่อคณะกรรมการกลุ่ม..... 103
18	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ด้านเสนอแนวทางพัฒนางานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนต่อคณะกรรมการกลุ่ม..... 104
19	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ด้านจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับการพิจารณาผลการปฏิบัติงานประจำปีของข้าราชการครู และลูกจ้างประจำภายในกลุ่มโรงเรียนเพื่อเสนอต่อประธานกลุ่ม หรือคณะกรรมการกลุ่มแล้วแต่กรณี..... 106
20	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณประจำปีของกลุ่มโรงเรียน..... 108
21	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ด้านจัดทำรายงานประจำปีของกลุ่มโรงเรียนเสนอต่อคณะกรรมการกลุ่ม..... 109
22	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ด้านปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการกลุ่ม..... 110
23	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ด้านดำเนินงานภายในสำนักงานกลุ่มเพื่อให้มีประสิทธิภาพ..... 111

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
24	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ด้านปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจาก ประธานกลุ่มหรือคณะกรรมการกลุ่ม..... 112
25	ค่าความถี่ของปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่ผู้ตอบแบบสอบถามระบุเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่มีอยู่ในรายการ..... 113
26	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตาม อานาจและหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้า สำนักงาน..... 116

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 โครงสร้างและระบบบริหารการประถมศึกษาแห่งชาติ.....	31
2 โครงสร้างการปฏิบัติงานกลุ่มโรงเรียน.....	36
3 โครงสร้างและการแบ่งงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน.....	53
4 การกิจภายในห้องสมุดกลุ่ม.....	55

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย